

Verksamheten i Europeiska unionen under 2013

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 20 mars 2014 att ge miljö- och jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2013/14:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2013 och eventuella följdmotioner i de delar som rör utskottets beredningsområde.

Miljö- och jordbruksutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör utskottets beredningsområde och över motionerna 2013/14:U11 (S) yrkandena 14 och 15, 2013/14:U13 (MP) yrkandena 4–6 samt 2013/14:U12 (SD) yrkandena 15, 33–35, 37 och 39.

I yttrandet finns tre avvikande meningar (S, MP, SD) och ett särskilt yttrande (V).

Utskottets överväganden

Skrivelsens innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2013 i enlighet med 10 kap. 2 § riksdagsordningen. Skrivelsen är en övergripande beskrivning av Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner. Den tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Vissa jordbrukspolitiska frågor m.m.

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:U11 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 14 anförs bl.a. följande. Det nya landsbygdsprogrammet bör ges en mer modern och framtidsinriktad profil med ett näringsliv på landsbygden som utvecklas. Miljöstöden måste bli mer riktade för att få större effekt. Socialdemokraterna har i sitt budgetalternativ föreslagit 371 miljoner kronor mer per år än regeringen till landsbygdsprogrammet, vilket enligt motionen skulle ge landsbygden bättre villkor. När det gäller fiske bör utkastförbudet inom EU utformas som ett generellt förbud med en lista på tillämpliga undantag. Överlåtbara fiskenyttjanderätter är inte en bra lösning. EU:s beslut om fiskeriförvaltningen i Östersjön och Västerhavet ska alltid hålla sig inom ramen för den vetenskapliga rådgivningen och de förvaltningsplaner som finns för de hotade arterna. Ålfisket inom EU bör stoppas tills beståndet är livskraftigt igen. När det gäller djurhållningen inom EU framförs kritik mot att EU ännu inte beslutat om att maximera transporttiden för slaktdjur till åtta timmar. Regeringen bör arbeta för en minskad antibiotikaanvändning inom djuruppfödningen i EU. En bättre jämförbar statistik över hur mycket antibiotika som används i djuruppfödning efterfrågas. Det behövs nya krav på ursprungsmärkning av kött och på sammansatta köttprodukter. Kassationen av livsmedel är en viktig fråga i EU och den s.k. bäst-före-märkningen bör ses över.

Enligt kommittémotion 2013/14:U13 av Ulf Holm m.fl. (MP) yrkande 4 behöver EU-länderna ställa om till ett modernt, ekologiskt jordbruk som producerar god, nyttig och säker mat. För detta krävs att stödet till det konventionella jordbruket minskar. Motionärerna vill också höja kvaliteten på djurhållningen inom EU. Enligt yrkande 5 i samma motion bör man arbeta för att på sikt nå 100 procent ekologisk matproduktion i EU. EU ska stödja ekologiskt jordbruk och därmed betala för de miljövinster som detta jordbruk bidrar till.

I kommittémotion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 33 anförs att regeringen ska verka för att avskaffa den gemensamma jordbrukspolitiken. Den gemensamma jordbrukspolitiken har karaktären av en icke ändamålsenligt övergripande lösning som är skapad främst för att passa jordbrukare på kontinenten. Sverige betalar stora summor till utländska intressen, och det skapas ett importberoende som lamslår vår egen livsmedelsproduktion. I yrkande 15 i motionen anförs att exportbidrag som är direkt skadliga för utvecklingsländernas självförsörjningsgrad ska avskaffas. Att värna principen om frihandel och att motverka protektionism är både ett globalt och ett svenskt intresse. Enligt yrkande 34 bör regeringen verka för att avskaffa den externa fiskeripolitiken. Motionärerna ifrågasätter kostnadseffektiviteten i fiskeavtalen och ser helst att avtalen inte förlängs när det gäller utvecklingsländerna. EU:s fiskeavtal går enligt motionen inte heller att förena med en hållbar utvecklingspolitik.

Utskottets ställningstagande

Jordbruk

Under hösten 2013 nådde Europaparlamentet, rådet och kommissionen en överenskommelse om utformningen av den framtida jordbrukspolitiken i EU efter 2013. Reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken innebär, förutom en minskad budget, att jordbrukspolitikens tre delar – marknadsstöd, direktstöd och landsbygdsstöd – kvarstår. Enligt skrivelsen gjordes inga större framsteg i reformen för att öka jordbrukssektorns marknadsorientering. Reformen innebär vidare att skillnader i direktstödsnivåer mellan medlemsländer och mellan lantbrukare minskar samt att en rad nya komponenter införs inom ramen för direktstödet. Som framgår av budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1 utg.omr. 23) är regeringens långsiktiga målsättning för den gemensamma jordbrukspolitiken en avreglerad, marknadsorienterad och konkurrenskraftig jordbrukssektor styrd av konsumenternas efterfrågan och med hänsyn tagen till klimat, miljö, djurskydd och utvecklingsaspekter. Inom ramen för väsentligt lägre utgifter för jordbrukspolitiken i EU vill regeringen lägga ett ökat relativt fokus mot åtgärder för landsbygdspolitiken.

När det gäller frågan om exportbidrag har regeringen i jordbruksreformen förespråkat att marknadsstöden, inklusive exportbidragen, fasas ut och att samtliga direktstöd frikopplas (se bet. 2011/12:MJU17).

Utskottet delar den uppfattning som regeringen framför i budgetpropositionen för 2014, dvs. att det är angeläget att EU:s gemensamma jordbrukspolitik fortsätter att förändras i linje med tidigare genomförda reformer. För att möjliggöra detta krävs ett proaktivt arbetssätt. Det är därför angeläget att i ett tidigt skede påbörja analyser med utgångspunkter för en modernisering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik inför nästa budgetperiod efter 2020, samt inför halvtidsöversynen under budgetperioden 2014–2020.

Landsbygdsprogrammet är ett av regeringens viktiga verktyg för att bidra till att hela Sverige ska kunna leva och för att säkerställa utveckling i hela landet. Ett starkt och effektivt landsbygdsprogram ger bl.a. förutsättningar för ett fortsatt arbete för att uppnå de nationella miljö kvalitetsmålen. Landsbygdens utvecklingskraft kan tas till vara och förutsättningarna för tillväxt och jobb i landsbygdsföretagen stärkas.

Enligt skrivelse 2013/14:158 Riksrevisionens rapport om det svenska landsbygdsprogrammet 2007–2013 har regeringen initierat en studie vid Agrifood Economics Centre (ett samarbete mellan Sveriges lantbruksuniversitet och Lunds universitet) som kommer att påbörjas under 2014. Studien kommer att behandla möjligheterna till betalningar för miljönytta och kollektivt agerande. Inom projektet Miljöeffekter av den gemensamma jordbrukspolitiken, som för närvarande är ett samarbetsprojekt mellan Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet, kommer en studie om de WTO-rättsliga förutsättningarna för att betala för miljönytta i stället för kostnader och inkomstbortfall inom kort att påbörjas.

När det gäller ekologisk produktion finansieras de medel som avsätts för att stimulera den ekologiska produktionen huvudsakligen via landsbygdsprogrammet (se bet. 2012/13:MJU2 och 2013/14:MJU2). Regeringens satsningar på ekologisk produktion inom landsbygdsprogrammet omfattar för närvarande 500 miljoner kronor per år för miljöersättningar och 125 miljoner kronor för kompetensutveckling. Det svenska landsbygdsprogrammet för perioden 2014–2020 ska enligt Landsbygdsdepartementet bidra till lönsamma och livskraftiga företag, aktiva bönder som ger oss öppna marker med betande djur och en modern landsbygd. Enligt Landsbygdsdepartementet kommer landsbygdsprogrammet för perioden 2014–2020 vid programstarten 2014 att ha en total budget på cirka 36,1 miljard kronor för hela programperioden. Av dessa medel kommer 14,8 miljarder kronor från EU:s budget, 20,6 miljarder kronor från statsbudgeten och resterande medel från andra offentliga finansieringskällor, främst kommuner. Regeringen kommer under våren 2014 att fatta det formella beslutet att överlämna förslaget till nytt landsbygdsprogram för perioden 2014–2020 till EU-kommissionen för godkännande. Utskottet noterar att det av programmet framgår att satsningar sker på bl.a. miljö- och klimatersättningar och ekologiskt jordbruk.

En översyn av den nuvarande EU-lagstiftningen om ekologisk produktion pågår. Kommissionen antog ett nytt lagstiftningspaket i mars 2014 (KOM(2014) 180). Kommissionen vill genom reformen få mer och bättre ekologiskt jordbruk i EU genom att stärka konsumenternas förtroende för ekologiska produkter och få bort sådant som hindrar det ekologiska jordbruket från att utvecklas. Förslaget fokuserar på tre huvudmål: att behålla konsumenternas förtroende, att behålla producenternas förtroende och att göra det lättare för bönderna att gå över till ekologiskt jordbruk. Utskottet välkomnar en sådan översyn.

Fiske

I juli 2011 antog kommissionen ett förslag till reformpaket för den gemensamma fiskeripolitiken. Frågorna om bl.a. utkastförbud och bifångsters avräkning mot kvoter behandlas inom reformarbetet. Även frågan om överlåtbara fiskenyttjanderätter behandlades. I förhandlingarna drev regeringen linjen att ett utkastförbud skulle införas snarast och att all kommersiell fångst därmed måste landas, men att en regional anpassning av tidsfristerna kunde vara acceptabel. För att möjliggöra ett utkastförbud och ge fiskarna ett verktyg för att följa ett sådant förbud ansåg regeringen att det skulle vara möjligt för medlemsländerna att välja att införa ett system för överlåtbara fiskenyttjanderätter (transferable fishing concession, TFC). TFC möjliggör för fiskaren att ha en adekvat kvotsammansättning. Om en medlemsstat skulle välja att införa ett TFC-system var det enligt regeringen viktigt att medlemsländerna själva kunde besluta hur systemet skulle utformas. Vid jordbruks- och fiskerådets möte den 25–26 februari 2013 nåddes en kompromiss om reformen av EU:s gemensamma fiskeripolitik bl.a. vad gäller skyldigheten att landa alla fångster. Sverige kunde inte stödja överenskommelsen. Landsbygdsminister Eskil Erlandsson uttalade att förslaget innebar förbättringar men inte tillräckligt långtgående. Ministern ansåg att situationen för fisken är allvarlig och att förslaget inte förbättrar situationen tillräckligt mycket. Det var enligt ministern positivt att ett förbud mot utkast hade beslutats, något som Sverige kämpat för länge, men det borde införas snabbare. Ministern var även kritisk till att det kommer att vara tillåtet med en viss mängd utkast även i fortsättningen (se vidare bet. 2012/13:MJU13). Utskottet delar landsbygdsministerns uppfattning men konstaterar att de nya reglerna för utkast m.m. nu trätt i kraft genom förordningen om den gemensamma fiskeripolitiken (EU) 1380/2013.

När det gäller fiskeriförvaltningen i Östersjön och i Västerhavet redogörs i skrivelsen för utfallet av överenskommelsen inom EU för 2014. Utskottet anser att det är viktigt att arbetet fortsätter med att skapa förutsättningar för en långsiktig och stabil förvaltning till förmån för ett mer hållbart fiske.

När det gäller ålförvaltning vidhåller utskottet det som anfördes i betänkande 2013/14:MJU9 att det är angeläget med fortsatta åtgärder inom ramen för den nationella planen för återhämtning av ålbeståndet. Av betänkandet framgår också att kommissionen ska presentera en rapport för Europaparlamentet och rådet med en statistisk och en vetenskaplig utvärdering av vilka resultat som uppnåtts genom förvaltningsplanerna för ål, åtföljd av ett utlåtande från vetenskapliga, tekniska och ekonomiska kommittén för fiskerinäringen. Mot bakgrund av rapporten ska kommissionen föreslå sådana lämpliga åtgärder som med hög sannolikhet kan leda till att beståndet av europeisk ål återhämtar sig.

EU har 14 sydliga fiskeavtal med utvecklingsländer i Afrika och Stilla havet. Sverige har inga fiskeintressen i dessa avtal men är med och beslutar om avtalen. Regeringen arbetar för att fisket ska bedrivas på basis av tillförlitlig vetenskaplig rådgivning, att avtalen ska bli mer transparenta och att EU ska ha ett utvecklingsperspektiv (prop. 2013/14:1 utg.omr. 23). Av skrivelsen framgår att regeringens hållning när det gäller EU:s fiskepartnerskapsavtal med tredjeländer har varit att göra ett ställningstagande från fall till fall. Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om EU:s fiskepartnerskapsavtal utförligt och följer utvecklingen på området (se bl.a. bet. 2010/11:MJU11, 2011/12:MJU7 och 2011/12:MJU15). I reformen av den gemensamma fiskeripolitiken fastställdes att EU i bilaterala fiskeavtal med länder utanför EU ska främja hållbarhet, god förvaltning och principerna om demokrati, mänskliga rättigheter och rättssäkerhet. Partnerskapsavtal om hållbart fiske ska säkerställa att utnyttjandet av fiskeresurserna grundas på god vetenskaplig rådgivning och endast avser partnerlandets överskottsresurser. Partnerländerna kompenseras för att de ger tillträde till sina fiskeresurser, och ekonomiskt bistånd ska lämnas så att länderna kan genomföra en hållbar fiskeripolitik. Utskottet välkomnar de framsteg som nu har gjorts samt utgår från att regeringen även i fortsättningen bedriver en aktiv politik på detta område och vid behov informerar riksdagen om hur avtalen utvecklas.

Djur och livsmedel

Av skrivelsen framgår att kommissionen på försommaren 2013 presenterade ett lagstiftningspaket med fem rättsakter och ett meddelande under namnet: Friskare djur, sundare växter och en säkrare jordbruksbaserad livsmedelskedja – en moderniserad lagstiftning för ett mer konkurrenskraftigt EU. Kommissionens målsättning med förslagen är att skapa en effektivare, mer modern och enklare lagstiftning för en god djurhälsa, ett gott skydd mot växtskadegörare, säkra livsmedel och ett konkurrenskraftigt jordbruk. Förslagen förhandlades under året mellan medlemsstaterna och i Europaparlamentet. Sverige har enligt skrivelsen gett stöd för förslagets huvudlinjer men ifrågasatt vissa delar, främst sådana där bedömningen är att de skulle innebära en onödig administrativ börda för företag och myndigheter. Vidare framgår av skrivelsen att det med anledning av hästköttsskandalen har lagts fram en handlingsplan mot livsmedelsbedrägerier. Ett fempunktsprogram presenterades av kommissionen i mars med avsikt att återfå konsumenternas förtroende för europeiska livsmedel.

När det gäller ursprungsmärkning av kött anförs i skrivelsen att kommissionen enligt förordning (EU) 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna ska anta genomförandebestämmelser bl.a. om hur ursprungsmärkning för färskt, kylt och fryst kött från gris, får, get och fjäderfä ska utformas. En omröstning i kommissionens ständiga kommitté för livsmedelskedjan och djurhälsa ägde rum i november 2013. Kommissionen fick då tillräckligt stöd från medlemsländerna för att

anta bestämmelserna som kommer att börja tillämpas den 1 april 2015. Sverige röstade nej till förslaget, eftersom regeringen anser att bestämmelserna inte ger konsumenterna entydig information om djurens ursprung.

Landsbyggsdepartementet har uppgett att regeringen anser att det är viktigt att konsumenterna kan göra medvetna val och förespråkar därför att den obligatoriska ursprungsmärkningen utvidgas till att omfatta även kött som används som ingrediens i livsmedel. Utskottet delar denna uppfattning.

När det gäller djurtransporter har utskottet behandlat den frågan bl.a. i betänkandena 2012/13:MJU2 och 2012/13:MJU19. Av betänkandena framgår att regeringen har arbetat för att få till stånd konkreta förordningsändringar för att öka skyddet för djur under transport. Rådet har enats om gemensamma slutsatser om kommissionens djurskyddsstrategi 2012–2015. Vad gäller djurskyddsstrategin var regeringen nöjd med slutsatserna som innehöll flera punkter som är viktiga från djurskyddssynpunkt. Regeringen lämnade dock en deklaration om djurtransporterna i samband med att rådslutsatserna antogs. I deklarationen klargjorde regeringen att den är besviken över att rådet inte kunnat enas om förslag som tydligt stärker skyddet för djur som transporteras. Regeringen pekade särskilt på behovet av att regelverket löpande uppdateras i enlighet med aktuella forskningsrön och behovet av att begränsa transporttiderna för djuren. Behovet av att begränsa transporttiderna är särskilt viktigt för slaktdjuren och för icke avvanda djur. När det gäller slaktdjur vill regeringen att transporttiden begränsas till maximalt åtta timmar. Utskottet vill även nämna att frågan om att förkorta djurtransporterna har blivit föremål för ett tillkännagivande till regeringen (bet. 2010/11:MJU20, rskr. 2010/11:231).

När det gäller frågan om djurhälsa och användningen av antibiotika har utskottet tidigare anfört att det i Sverige sedan många år råder enighet om att överdriven antibiotikaanvändning för djur ska motverkas (se bet. 2013/14: MJU10). I betänkandet anför utskottet bl.a. att antibiotikaresistens är en högt prioriterad fråga för regeringen och att särskilda satsningar har gjorts på forskning om antibiotikaresistens mellan åren 2013 och 2016. Övervakningen och rapporteringen av antibiotikaanvändning fungerar bra på djursidan både inom EU i allmänhet och i vårt land. Sverige förbjöd all icke veterinärmedicinsk användning av antibiotika till djur för drygt 20 år sedan, och från 2006 gäller samma regler inom hela EU. EU-kommissionen arbetar intensivt mot antibiotikaresistens och lanserade 2011 en handlingsplan. Sverige deltar aktivt i arbetet med att se till att denna handlingsplan verkligen omsätts i handling och tjänar sitt syfte, dvs. en ansvarsfull antibiotikaanvändning och motverkandet av resistensutveckling. Vidare har kommissionen aviserat en översyn av det direktiv som utgör rättslig grund för tillstånd, produktion, marknadsföring, distribution och användning av veterinärmedicinska läkemedel inom EU (direktiv 2001/82/EG).

När det gäller matsvinn har utskottet tidigare hänvisat till vad som anfördes i budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1 utg.omr. 23, bet. 2013/14:MJU2). Där anfördes att det för att nå en hållbar utveckling är viktigt att livsmedelsresurserna utnyttjas mer effektivt. Arbetet med att förebygga matsvinn har därför kommit att få en stor betydelse och är en prioriterad fråga inom EU, FAO och OECD. Vidare har Europaparlamentet antagit resolutioner i fråga om matsvinn. I oktober 2011 beslutades om en ny EU-förordning (1169/2011) om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna. I förordningen fastställs allmänna principer, krav och ansvarsområden i fråga om livsmedelsinformation, i synnerhet när det gäller livsmedelsmärkning. När det gäller frågan om hållbarhet finns gemensamma bestämmelser för hållbarhetsdatum i de EU-gemensamma märkningsreglerna (LIVSFS 2004:27), och också i den ovan nämnda förordning som nyligen beslutats. Där anges de uttryck om hållbarhet som ska användas i respektive land. Enligt Landsbyggsdepartementet diskuterar kommissionen och medlemsländerna frågan om hur dessa uttryck ska tolkas, men det är inte aktuellt med en allmän översyn (se vidare bet. 2012/13:MJU9).

Utskottet konstaterar sammanfattningsvis att de förslag som tas upp i de aktuella motionsyrkandena antingen kan anses tillgodosedda eller i övrigt inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Utrikesutskottet bör därmed avstyrka motionerna 2013/14:U11 (S) yrkande 14, 2013/14:U13 (MP) yrkandena 4 och 5 och 2013/14:U12 (SD) yrkandena 15, 33 och 34.

Vissa miljöpolitiska frågor m.m.

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:U11 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 15 anfördes bl.a. följande. Sverige bör omgående annullera alla sina överskott av utsläppskrediter enligt Kyotoprotokollet. Detta säkerställer att alla ansträngningar som gjorts i Sverige sedan 1990 inte är förgäves genom att utsläppen i stället sker någon annanstans. Regeringen bör driva på för en ambitiös europeisk klimatpolitik i EU:s nya klimatpaket för mål till 2030. Paketet bör innehålla bindande mål om att utsläppen av växthusgaser ska minska med 50 procent i EU till 2030 jämfört med 1990. Alla utsläppsminskningar ska göras i EU och flexibla mekanismer ska därför inte få räknas in. De nuvarande säkringarna för att undvika koldioxidläckage för den tunga industrin ska fortsätta även efter 2020 eller tills ett globalt handelssystem införs. Sverige bör vidare vara pådrivande för att skapa nya internationella finansieringskällor för klimatomställningsåtgärder i utvecklingsländerna. Sverige bör vara drivande för att Europa ska stå för en generös andel av den gröna klimatfonden. När det gäller kemikalier bör FN tillsätta en forskarpanel motsvarande den som inrättats för bl.a. klimatfrågorna. Sverige bör driva ett mer aktivt arbete för att skärpa och stärka

EU:s kemikalielagstiftning, Reach. Fler ämnen med farliga egenskaper bör föras upp på EU:s kandidatlista över särskilt farliga ämnen, tillstånd ska krävas för fler ämnen och kontrollen av att reglerna följs ska utvecklas. Frågorna om lågvolyämnerna och nanopartiklar samt hormonstörande och kraftigt allergiframkallande ämnen bör ses över i detta sammanhang. Ett totalt förbud för bisfenol A bör införas i EU. EU bör också inleda ett arbete med att förhindra att farliga ämnen används i textilier. Vidare bör användningen av bekämpningsmedlet parakvat stoppas internationellt och användningen av tungmetaller bör fasas ut. Tydliga åtgärder behövs för att minska koldioxidutsläppen och utsläppen av svavel, kvävedioxid och partiklar från sjöfarten. Sjöfarten måste fortsätta att minska sina svavelutsläpp precis som andra branscher, och samma tuffa krav måste ställas på samtliga fartyg. Kritik framförs mot den insats som den svenska regeringen gjorde i framtagandet av det s.k. svaveldirektivet eftersom en del av EU fick lägre krav. I det nya s.k. takdirektivet inom EU med utsläppskrav för både svaveldioxid och kvävedioxid bör Sverige vara drivande för tuffa mål. Beträffande havsmiljön bör Sverige inom EU arbeta för att en internationell konvention eller motsvarande om hållbar havsförvaltning kommer till stånd. Vidare bör det marina skräpet, som är ett stort miljöproblem, uppmärksammas som en gemensam angelägenhet inom EU. Fiskare bör kunna lämna det avfall de fått i sina fiskeredskap avgiftsfritt i hamn. I samband med partsmötet inom konventionen om biologisk mångfald hösten 2010 togs viktiga steg mot IPBES (Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services). Detta är ett forskarsamarbete inom området. Ett motsvarande samarbete på området grön ekonomi skulle vara av stort värde. Sverige bör vara drivande för dessa frågor i EU.

Enligt kommittémotion 2013/14:U13 av Ulf Holm m.fl. (MP) yrkande 6 bör ett klimatpolitiskt ramverk på EU-nivå med en stabil och långsiktig klimatpolitik med tydliga spelregler införas. Ramverket bör sätta successiva mål för EU:s minskade utsläpp så att utsläppen är nära noll 2050. Motionärerna anser att målet till 2030 ska vara att minska utsläppen med 60 procent inom EU jämfört med 1990 års nivåer. Ramverket ska innehålla bindande utsläppstak, tydliga regler och en oberoende kontroll.

I kommittémotion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 35 anförs att vid förhandlingarna om den klimat- och energipolitiska ramen bör regeringen verka för att EU:s medlemsstaters åtaganden ska kunna justeras till faktiska internationella avtal som omfattar alla världens stora utsläppare. Eventuella bindande mål för att minska utsläppen av växthusgaser får inte äventyra vare sig de enskilda nationernas eller hushållens ekonomi. Det är nödvändigt att åtaganden inom EU i stället kopplas till ansträngningar för att komma fram till bindande mål på global nivå. Konkurrenskraften för såväl den svenska som den europeiska industrin får inte försämrans i den utsträckningen att koldioxidgenererande produktion flyttas till länder med en mindre ambitiös klimatpolitik, s.k. koldioxidläckage, eller flyttas till länder med andra miljöhänsyn eller länder där arbetsrätt

och mänskliga rättigheter åsidosätts. I yrkande 37 i motionen anförs att regeringen ska driva att EU:s medlemsstater, inom ramen för internationella klimatavtal, inte bör anta mål om en väsentligt större minskning av utsläpp av växthusgaser än resten av världen. Även om Europas länder skulle nå nollutsläpp är den reella effekten på de globala utsläppen högst begränsad. Enligt yrkande 39 i samma motion bör regeringen driva linjen att EU:s medlemsstater vid beräkningen av nettoutsläpp av klimatgaser ska kunna tillgodogöra sig faktiska nettoutsläpp som inkluderar markanvändning.

Utskottets ställningstagande

Klimat

Kommissionen presenterade den 22 januari 2014 ett samlat paket där bl.a. ett meddelande om ett ramverk för klimat- och energipolitiken ingår. Bakgrunden till förslaget är det mål som Europeiska rådet beslutat om och som innebär att EU ska minska utsläppen av växthusgaser med 80–95 procent till 2050 jämfört med 1990 i samband med nödvändiga utsläppsminskningar av de industrialiserade länderna som grupp. Minskningarna är enligt IPCC nödvändiga för att den genomsnittliga globala uppvärmningen ska kunna hållas under två grader Celsius. Meddelandet innehåller förslag till en målstruktur för klimat- och energipolitiken till 2030. Kommissionens förslag omfattar ett klimatmål om 40 procent för EU:s interna utsläppsminskningar och ett bindande mål på EU-nivå för förnybar energi om minst 27 procent till 2030. Inga nya mål för energieffektivisering föreslås, utan kommissionen aviserar att den avser att återkomma till frågan efter avslutad översyn av energieffektiviseringsdirektivet senare i år. I Regeringskansliets faktapromemoria (2013/14:FPM56) med anledning av det aktuella meddelandet redovisar regeringen sin preliminära ståndpunkt.

Utskottet har i sitt yttrande 2013/14:MJU3y En klimat- och energipolitisk ram för perioden 2020–2030 anfört bl.a. att utskottet anser att ett 2030-ramverk bör beslutas så snart som möjligt. Det är viktigt att EU befäster sitt ledarskap och agerar kraftfullt och konstruktivt för att åstadkomma ett globalt klimatavtal i Paris 2015 som håller den globala uppvärmningen under två grader. För att visa ledarskap behöver EU besluta om klimatmål före det klimattoppmöte som FN:s generalsekreterare ska hålla i september 2014. Utskottet välkomnar därför kommissionens meddelande med förslag på ett samlat ramverk för klimat- och energipolitiken för 2030, men anser att ambitionsnivån behöver höjas. Utskottet uppmanar vidare EU att utarbeta och besluta om ramverket så snart som möjligt. En starkt europeisk klimat- och energipolitik gör det möjligt för aktörer i näringslivet att fatta investeringsbeslut med utgångspunkt i välgrundade antaganden om exempelvis framtida utsläppspriser. Mot denna bakgrund bör ett bindande klimatmål för EU till 2030 beslutas så snart som möjligt. Så som utskottet tidigare har anfört ställer det sig bakom ett ambitiöst bindande klimatmål

till 2030 som gör det möjligt att uppnå målet att minska utsläppen med 80–95 procent till 2050 på ett kostnadseffektivt sätt. Utskottet är medvetet om att det sätt på vilket bördefördelningen görs får stor påverkan på varje medlemsstats andel av utsläppsminskningen. Utskottet ställer sig bakom kommissionens förslag om 40 procents utsläppsminskning inom EU förutsatt att bördefördelningen mellan medlemsländerna görs på ett kostnadseffektivt sätt. Utskottet välkomnar ett mer ambitiöst mål om det samtidigt inkluderar möjligheten till utsläppsminskningar i utlandet, förutsatt att andra utvecklade länder tar sin del av bördan i internationella förhandlingar. Att inkludera en möjlighet till utsläppsminskningar i utlandet bidrar till att utveckla en global utsläppsmarknad och till positiva effekter för en hållbar utveckling, inte minst tekniköverföring och kapacitetsuppbyggnad, samt ökar möjligheten att nå klimatmålen på ett kostnadseffektivt sätt.

När det gäller koldioxidläckage menar kommissionen i meddelandet att mycket talar för att energikostnaderna inom EU kommer att fortsätta att stiga med anledning av behovet att ersätta åldrande infrastruktur inom EU, stigande priser för fossil energi, genomförandet av klimat- och energipolitiken och ett framtida högre pris för koldioxidutsläpp. Kommissionen föreslår därför att den nu gällande politiken för de sektorer som löper störst risk för koldioxidläckage ska gälla till slutet av handelsfas tre inom systemet för handel med utsläppsrätter (se 2013/14:FPM56).

När det gäller internationella förhandlingar anförde regeringen i budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1, utg.omr. 20) att regeringen står fast vid att Sverige även i fortsättningen ska vara ett föregångsland på klimatområdet. Vidare har regeringen anförts att Sverige har kunnat ta ledningen internationellt genom ambitiösa nationella klimatmål, ett högt klimatbistånd och genom att förmå EU att gå fattiga länder till mötes i nyckelfrågor såsom att gå med i en andra åtagandeperiod under Kyotoprotokollet. Utskottet har välkomnat att regeringen avser att verka för att sprida kunskap om fördelarna med att handla tidigt i klimatarbetet och för att lyfta detta högst upp på den globala agendan. Utskottet har anförts att en bred internationell överenskommelse om radikalt minskade utsläpp av växthusgaser är helt avgörande för att nå framgångar i det globala klimatarbetet (se vidare bet. 2012/13:MJU11).

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat frågan om upptag och utsläpp av växthusgaser från skog och markanvändning. I betänkande 2012/13: MJU11 har utskottet anförts bl.a. följande. Av kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om bokföringsregler och handlingsplaner för utsläpp och upptag av växthusgaser till följd av verksamheter i samband med markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (KOM(2012) 93) framgår att utsläpp och upptag från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk inte togs med i unionens klimatåtaganden i klimat- och energipaketet – även om de rapporteras inom ramen för FN:s klimatkonvention UNFCCC och delvis bokförs enligt Kyotoprotokollet – eftersom man insåg att det fanns allvarliga brister i de internatio-

nella bokföringsreglerna för utsläpp och upptag från denna sektor. Så som framhålls i förslaget är det först när robusta bokföringsregler, övervakning och rapportering har införts som sektorn för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk formellt kan tas med i unionens mål för utsläppsminskningar.

När det gäller systemet med utsläppsrätter under Kyotoprotokollet och överskott av AAU:er (Assigned Amount Unit) konstaterar utskottet att en överenskommelse uppnåddes i Doha. Överenskommelsen innebär att överskottet av AAU:er får sparas och användas för eget bruk, men en begränsning på 2 procent införs på inköp. I en gemensam deklaration har de potentiella köparländerna, dvs. de länder som har bindande åtaganden enligt protokollet men inget eget stort överskott, förbundit sig att inte köpa AAU:er. Utskottet erinrar om att riksdagen med anledning av en redogörelse från Riksrevisionen har gett regeringen till känna att frågan om hur det samlade svenska överskottet av utsläppsrätter ska hanteras bör underställas riksdagen för beslut. Utskottet noterar vidare att regeringen hösten 2010 uppgav att det faktiska överskottet kan fastställas sedan avräkning skett och att regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan. Regeringen har även senare uppgett att man avser att återkomma till riksdagen i frågan (skr. 2013/14:75 s. 111). Utskottet vill även hänvisa till vad miljöminister Lena Ek anförde i en interpellationsdebatt den 24 januari 2013 (ip. 2012/13:197). Ministern framhöll också att så som hon vid upprepade tillfällen sagt är regeringens avsikt att hantera överskottet av AAU:er på ett sätt som inte innebär några nettoökningar av utsläppen i andra länder. Det får inte råda någon tvekan om att de utsläppsminskningar som genomförts i Sverige genom det svenska folkets ansträngningar ska ge en effekt på klimatet och inte ge utrymme för utsläppsökningar någon annanstans, enligt ministern (se bet. 2012/13:MJU11).

Som anføres i skrivelsen har under 2013 förberedelserna för att operationalisera den gröna klimatfonden fortsatt med svenskt deltagande i styrelsen. Sverige har annonserat beredskap att bidra med substantiella belopp till fonden under 2014, förutsatt att den blir operativ och att alla nödvändiga arrangemang är på plats (se även utskottets bet. 2012/13:MJU11 och 2013/14:MJU1).

Naturresurser och biologisk mångfald

I regeringens proposition 2013/14:141 En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster anføres att Sverige har varit starkt pådrivande i etableringen av den mellanstatliga plattformen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services, IPBES). Detta synliggjordes bl.a. under ordförandeskapet i EU 2009 då viktiga steg togs mot global samsyn om behovet av ett särskilt globalt kunskapsorgan för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Syftet med IPBES är att stärka utbytet mellan vetenskap och politik och tillhandahålla syntesrapporter om biologisk mångfald och eko-

systemtjänster samt kopplingarna däremellan. I uppgiften för IPBES ingår kapacitetsuppbyggnad och att utveckla s.k. policyverktyg och stimulera fortsatt forskning. Dessa verktyg kan demonstrera möjligheten att genomföra och följa upp internationella överenskommelser om hållbar utveckling och grön ekonomi och även ge viktigt stöd för nationellt arbete. Av propositionen framgår att regeringen har varit pådrivande för att EU ska definiera sitt ansvarsområde när det gäller biologisk mångfald och ekosystemtjänster. I december 2011 tog EU:s miljöministrar beslut om EU:s strategi för biologisk mångfald till 2020, som innefattar sex mål, på basis av ett förslag från kommissionen.

I propositionen bedömer regeringen att Forskningsrådet Formas bör ges i uppdrag att i samråd med Naturvårdsverket göra en analys av hur forskningen om biologisk mångfald och ekosystemtjänster strategiskt kan stödjas. Analysen bör omfatta kunskapsläget när det gäller ekologiska samband, effekter av ekonomiska styrmedel, metoder för värdering av ekosystemtjänster och lärandeprocesser i förvaltningen av ekosystemtjänster.

Utskottet välkomnar det arbete som pågår.

Kemikalier

Utskottet har nyligen behandlat regeringens proposition 2013/14:39 På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken (bet. 2013/14: MJU13). När det gäller frågorna om forskning m.m. som rör grön kemi, Reachlagstiftningen och den s.k. kandidatförteckningen, lågvolyämnen, nanopartiklar, prioriterade varugrupper, parakvat, tungmetaller och hormonstörande ämnen (bl.a. bisfenol A) har dessa varit föremål för utskottets överväganden i betänkandet.

När det gäller de internationella aspekterna av kemikaliearbetet framgår av betänkandet att utskottet anser att Sverige, för att kunna nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö och generationsmålet, bör ha ett stort engagemang och en hög ambitionsnivå i internationella förhandlingar som syftar till att förebygga eller minska riskerna med farliga ämnen. En säker kemikaliehantering bör i större utsträckning integreras i övergripande hållbarhets- och utvecklingsfrågor på alla nivåer. Utgångspunkten, att kemikaliekontrollen bör verka förebyggande och syfta till att säkra att kretsloppen är fria från farliga ämnen från början, bör även gälla på det globala planet. Utskottet anser att det är viktigt att frågan om en hållbar hantering av kemikalier tas med i de lösningar och strategier på global nivå som syftar till att främja en hållbar utveckling. I det globala förhandlingsarbetet bör Sverige fortsätta att i första hand agera genom EU. En gemensam EU-position är ofta en stor fördel om man ska nå framgång och få gehör för en ståndpunkt. Det nationella arbetet kan vara en drivkraft för EU och på den globala nivån, men det globala arbetet kan i sin tur också stimulera en utveckling inom unionen eller nationellt. Utskottet välkomnade i betänkandet regeringens bedömning i propositionen att Sverige på global nivå bör vidta åtgärder på de områden som omfattas av regeringens initiativ 8 år – 8 steg –

På väg mot en hållbar användning av kemikalier till 2020. I det arbetet bör Sverige särskilt fokusera på att öka tillgången till information, att stärka kapacitetsuppyggnad i utvecklingsländerna och att stärka den internationella styrningen på miljöområdet. Likaså instämde utskottet i regeringens syn på att Sverige bör verka för att globala principer för information om farliga ämnen i varor utvecklas inom den internationella kemikaliestrategin Saicm samt fortsätta att driva på för att fler ämnen läggs till existerande konventioner och att internationella konventioner upprättar fullt fungerande efterlevnadsmekanismer.

Utskottet ställde sig i betänkandet bakom de bedömningar som regeringen har gjort i propositionen.

Vatten och marin miljö

När det gäller planeringen av havets resurser presenterade kommissionen i mars 2013 ett förslag till direktiv om havsplanering och kustförvaltning (KOM(2013) 133). Förslaget syftar till att främja en hållbar tillväxt av aktiviteter vid kusten och till havs liksom en hållbar användning av resurserna i de områdena genom att det upprättas ramverk för en effektiv tillämpning av havsplanering i unionens vatten och integrerad förvaltning i kustområdena i medlemsstaterna. Regeringen sympatiserade med motivet till förslaget, nämligen att de medlemsstater som har havsområden bör upprätta en ekosystembaserad havsplanering som ger en hållbar utveckling av dessa områden. Regeringen ansåg dock att stora delar av förslaget var för långtgående och bedömde att det riskerar att negativt påverka den nationella och kommunala rätten att bestämma om fysisk planering (FPM 2012/13: FPM118). Enligt utskottets utlåtande 2012/13: MJU20 var förslaget i sin dåvarande utformning inte förenligt med subsidiaritetsprincipen. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag att lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2012/13:203). Utskottet vill även nämna att regeringen nyligen har överlämnat en proposition om hushållning med havsområden (prop. 2013/14: 186).

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat motioner om rena kuster, senast i betänkande 2013/14: MJU8. Utskottet redogjorde i betänkandet för rapporter och redovisade regeringsuppdrag m.m. inom området.

I betänkande 2011/12: MJU16 anförde utskottet att arbetet med att höja sjösäkerheten och minska sjöfartens miljöpåverkan i första hand sker i den internationella sjöfartsorganisationen IMO, men också i EU och Helcom. Helcomländerna har enats om att allt avfall som inte får släppas ut till sjöss ska lämnas i land och att medlemsstaterna ska se till att det finns mottagningsanordningar. Utskottet välkomnade särskilt Helcoms rekommendation 28E/10 i vilken det rekommenderas att just marint skräp som fastnar i näten ska omfattas av no-special-fee-systemet för fartygsavfall. Merparten av de svenska hamnarna har infört ett system för omhändertagande av fartygsavfall enligt no-special-fee-systemet. Parallellt med det

arbete som pågår inom IMO och Helcom har kommissionen genomfört en översyn av hur direktiv 2000/59/EG om mottagningsanordningar i hamn för fartygsgenererat avfall och lastrester är genomfört i medlemsländerna. Kommissionen har aviserat att man avser att lägga fram ett förslag till ändringar i direktivet.

Utskottet följer den viktiga frågan om havsmiljön.

Luft

Av skrivelsen framgår att kommissionen i juni 2013 presenterade ett förslag till förordning om regler för mätning, rapportering och verifiering (MRV) av koldioxidutsläpp från sjötransporter. Det långsiktiga målet är att bygga upp ett regelverk som kan bli en förebild för en global reglering av sjöfartens utsläpp av växthusgaser. Sverige välkomnar enligt skrivelsen kommissionens förslag till MRV-regler för sjöfarten. Det är positivt att EU intar en ledande ställning när det gäller att få till åtgärder på global nivå för att minska utsläppen från sjöfarten.

Internationella sjöfartsorganisationen (IMO) ändrade hösten 2008 de globalt gällande kraven för svavelhalt i marina bränslen i Marpolkonventionen (The International Convention for the Prevention of Pollution from Ships). Med anledning av detta har EU:s svaveldirektiv ändrats. När det gäller regeringens insats vid framtagandet av direktivet vill utskottet hänvisa till miljöminister Lena Eks svar den 19 december 2012 på interpellationerna 2012/13:123 och 164. Ministern anförde bl.a. att IMO:s krav har trätt i kraft och är gällande internationell rätt, som Sverige är förbundet att respektera. Ändringen av svaveldirektivet innebär konkret att EU-rätten nu överensstämmer med internationell rätt. IMO:s beslut innebär att det i de s.k. svavelkontrollområdena i Östersjön, Nordsjön och Engelska kanalen endast får användas marina bränslen som har en svavelhalt om högst 0,1 procent fr.o.m. 2015. Utanför svavelkontrollområdena skärps kraven först 2020 och då till 0,5 procent svavel i bränslet. Några möjligheter till generella undantag finns varken i IMO:s beslut eller enligt EU-direktivet. Ministern anförde vidare att Sveriges tydliga position under förhandlingarna var att de krav som ska gälla inom svavelkontrollområdena borde gälla på samtliga farvatten inom EU och från samma år, dvs. 2015. Det hade varit positivt både för miljön och för konkurrensförhållandena och för alla EU-medborgares hälsa.

EU:s luftvårdspaket som kommissionen presenterade den 18 december 2013 består av fyra delar: ett handlingsprogram, ett förslag till ratificering av Göteborgsprotokollet samt två direktivförslag. Det ena direktivförslaget är en revidering av det s.k. takdirektivet om minskning av nationella utsläpp av luftföroreningarna och det andra är ett nytt direktiv för att begränsa utsläpp till luft av vissa luftföroreningar från medelstora förbränningsanläggningar (KOM(2013) 919 och 920). Naturvårdsverket har haft i

uppdrag att ta fram ett underlag inför de kommande förhandlingarna om kommissionens förslag till en ny tematisk strategi för luft och en revidering av EU:s luftvårdsdirektiv.

Utskottet kommer att följa förhandlingarna.

Utskottet konstaterar sammanfattningsvis att de förslag som tas upp i de aktuella motionsyrkandena antingen kan anses tillgodosedda eller i övrigt inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Utrikesutskottet bör därmed avstyrka motionerna 2013/14:U11 (S) yrkande 15, 2013/14:U13 (MP) yrkande 6 och 2013/14:U12 (SD) yrkandena 35, 37 och 39.

Stockholm den 10 april 2014

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Bengt-Anders Johansson (M), Rune Wikström (M), Johan Löfstrand (S), Johan Hultberg (M), Helén Pettersson i Umeå (S), Åsa Coenraads (M), Jan-Olof Larsson (S), Anita Brodén (FP), Roger Tiefensee (C), Pyry Niemi (S), Christer Akej (M), Irene Oskarsson (KD), Josef Fransson (SD), Jens Holm (V), Kristina Nilsson (S) och Kew Nordqvist (MP).

Avvikande meningar

1. Vissa jordbrukspolitiska och miljöpolitiska frågor m.m. (S)

Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Pyry Niemi (S) och Kristina Nilsson (S) anför:

Vi socialdemokrater anser att EU-stöden till landsbygd och jordbruk ska omfördelas till att avse ersättningar för åtgärder som gynnar det allmänna, exempelvis miljöåtgärderna i landsbygdsprogrammet, och inte inriktas på rena inkomststöd. Regeringens förhandlingsinsats resulterade dock i sänkt ekonomisk ram för landsbygdsprogrammet (428 miljoner i genomsnitt per år jämfört med i dag), och i budgetpropositionen för 2014 föreslog regeringen att landsbygdsprogrammet ska bli kraftigt nedbantat jämfört med 2013, trots en ökad nationell finansiering.

Vi vill med statliga budgetmedel förstärka landsbygdsprogrammet för att klara jobben på landsbygden. Vi har i vår höstbudget föreslagit 371 miljoner kronor mer per år än regeringen, vilket skulle ge landsbygden bättre villkor. Goda skäl för detta är att behålla arbetstillfällena inom jordbruket, de svenska konsumenternas rätt till mat av hög kvalitet och säkerhet samt de miljömål som riksdagen har antagit (bl.a. skydd för den biologiska mångfalden, minskad övergödning och skydd för värdefulla miljöer som hagar och ängar).

Samtidigt vill vi ge det nya landsbygdsprogrammet en mer modern och framtidsinriktad profil. Vi vill få fram fler innovationer, ett investeringsstöd som leder till mer konkurrenskraftiga företag och ett näringsliv på landsbygden som utvecklas. Miljöstöden måste bli mer riktade för att få större effekt, men utan att ansökningssystemet blir för byråkratiskt. Enligt vår mening ska landsbygdsprogrammet stödja de grundläggande tjänsterna som gör att landsbygden kan leva, snarare än den flora av projekt som finns i dag.

När det gäller fiske anser vi socialdemokrater att utkastförbudet bör utformas som ett generellt förbud med en lista på tillämpliga undantag. Vi delar inte regeringens uppfattning att överlåtbara fiskenyttjanderätter (transferable fishing concessions, TFC) är rätt lösning. Vi noterar därför med tillfredsställelse att en majoritet av EU:s medlemsländer nu har ställt sig bakom ett frivilligt system. Vi anser vidare att EU:s beslut om fiskeriförvaltningen i Östersjön och Västerhavet alltid ska hålla sig inom ramen för den vetenskapliga rådgivningen och de förvaltningsplaner som finns för de hotade arterna. Vidare behöver ålfisket inom EU stoppas tills beståndet är livskraftigt igen. Vi anser att regeringen måste driva denna fråga aktivt.

När det gäller djurhållningen inom EU är vi kritiska till att EU ännu inte beslutat om att maximera transporttiden för slaktdjur till åtta timmar. Regeringen bör i alla sammanhang uppmärksamma rådet på den resolution

som Europaparlamentet antagit som innebär att frågan om en begränsad transporttid bör tas upp för ny prövning. Regeringen bör vidare arbeta för en minskad antibiotikaanvändning inom djuruppfödningen i EU eftersom den bidrar till problemen med resistenta bakterier som också påverkar människors hälsa. Vi vill se bättre jämförbar statistik över hur mycket antibiotika som används i djuruppfödning. Detta är ett första steg för att sedan kunna slå fast mål för att reducera användningen av antibiotika inom EU.

När det gäller ursprungsmärkning kan konstateras att den senaste tidens uppmärksammade bedrägerifall stärker behovet av nya krav på ursprungsmärkning av kött. När EU nyligen beslutade om obligatorisk ursprungsmärkning av färska köttvaror sköts frågan om ursprungsmärkning av övriga sammansatta köttprodukter framåt. Det är prioriterat att regeringen driver denna fråga vidare.

Att minska kassationen av livsmedel är en viktig fråga i EU. Vi vill se över bäst-före-märkningen och hitta ett nytt sätt att benämna hållbarheten. Vi menar att dagens system är för stelt och det inte tar hänsyn till olika förhållanden som påverkar hållbarheten. En möjlighet skulle vara att gå över till en märkning om "minst hållbar till". Den svenska regeringen bör agera för att få till en översyn i EU.

Vi socialdemokrater anser att Kyotoprotokollets alla överskott av utsläppskrediter måste annulleras. Sverige bör annullera sina krediter omgående för att säkerställa att alla ansträngningar som gjorts i Sverige sedan 1990 inte blir förgäves eftersom utsläppen i stället sker någon annanstans.

Regeringen bör i EU driva på för en ambitiös europeisk klimatpolitik i det nya paketet för mål till 2030. Paketet ska ha som bindande mål att utsläppen av växthusgaser till 2030 ska minska med 50 procent i EU jämfört med 1990. Alla utsläppsminskningar ska göras i EU och flexibla mekanismer ska därför inte få räknas in. De nuvarande säkringarna för att undvika koldioxidläckage för den tunga industrin ska fortsätta även efter 2020 eller tills ett globalt handelssystem införs.

Sverige ska vidare vara pådrivande för att skapa nya internationella finansieringskällor för klimatomställningsåtgärder i utvecklingsländer. En av de internationella klimatförhandlingarnas få framgångar är upprättandet av den gröna klimatfonden (Green Climate Fund) vars syfte är att finansiera klimatåtgärder i utvecklingsländerna. Vi menar att Sverige ska vara drivande för att Europa ska stå för en generös andel av fonden. Intäkterna från EU:s utsläppshandel bör bidra till finansieringen. Det är också viktigt att EU snabbt klarlägger för omvärlden vilken den europeiska insatsen i fonden ska bli.

När det gäller kemikalier anser vi att FN behöver tillsätta en forskarpanel motsvarande den som inrättats för klimatet och som planeras för biologisk mångfald. Regeringen bör verka för att EU driver denna fråga. Vidare ska Sverige driva ett mer aktivt arbete för att skärpa och stärka EU:s kemikalielagstiftning, Reach. Fler ämnen med farliga egenskaper ska

föras upp på EU:s lista över särskilt farliga ämnen (kandidatlistan), tillstånd ska krävas för fler ämnen och kontrollen av att reglerna följs ska utvecklas. Substitutionsprincipen och försiktighetsprincipen bör skärpas och lågvolyämnena bör inkluderas i Reach. Även nanopartiklar bör granskas närmare för att se om de uppfyller kraven för att införas på kandidatlistan. Även definitionerna hormonstörande och kraftigt allergiframkallande borde leda till att ett ämne förs upp på kandidatlistan. De hormonstörande ämnena bör klassas med större försiktighet än tidigare. För många av de hormonstörande ämnena räcker det inte med tuffa gränsvärden eftersom de får allvarliga effekter eller kombinationseffekter i små halter. I dessa fall är ett totalt förbud det enda alternativet. Vi anser exempelvis att ett totalt förbud bör införas för bisfenol A i EU. EU bör också inleda ett arbete med att förhindra att farliga ämnen används i textilier. Vidare bör användningen av bekämpningsmedlet parakvat stoppas internationellt. Sverige bör inom EU verka för detta. Vi vill påminna regeringen om riksdagens tillkännagivande i frågan (bet. 2010/11:MJU15). Mängden tungmetaller måste minska i naturen, och då krävs att färre tungmetaller används i industriproduktionen. Särskilt bör föremål som riskerar att hamna i naturen vara fria från tungmetaller. Vi menar att regeringen på detta område behöver ta initiativ i EU för att få till stånd en skärpning av den gemensamma lagstiftningen så att användningen av tungmetaller fasas ut.

FN:s luftvårdskonvention, det s.k. Göteborgsprotokollet, innebär en minskning av svaveldioxidutsläppen i Sverige med 22 procent till 2020 jämfört med 2005. Inom EU kommer ett nytt takt direktiv med utsläppskrav på både svaveldioxid och kvävedioxid att vara klart inom kort. Sverige bör här vara drivande för tuffa mål. Naturvårdsverket menar att det för att få till stånd ytterligare utsläppsbegränsningar i EU krävs ett strategiskt aktivt arbete. Vi anser att regeringen ska ta fram en plan för en sådan aktiv strategi. Naturvårdsverket arbetar med ett underlag till en sådan strategi.

Tydliga åtgärder behövs för att minska koldioxidutsläppen och utsläpp av svavel, kvävedioxider och partiklar från sjöfarten. EU har nyligen beslutat om implementering av IMO:s konvention om förebyggande av föroreningar från fartyg (Marpol), det s.k. svaveldirektivet. Det går att hitta en långsiktig lösning på frågan där både basindustrins konkurrensvillkor och miljökraven går att förena. Sjöfarten måste fortsätta att minska sina svavelutsläpp precis som andra branscher, och samma tuffa krav måste ställas på samtliga fartyg. Vi är därför kritiska till den insats som den svenska regeringen gjorde i framtagandet av svaveldirektivet eftersom en del av EU fick lägre krav, vilket drabbar den gemensamma marknaden.

När det gäller havsmiljön bör Sverige inom EU arbeta för att en internationell konvention eller motsvarande om hållbar havsförvaltning kommer till stånd för att få ett slut på dagens ohållbara plundring av havets resurser. Vidare bör det marina skräpet, som är ett stort miljöproblem, uppmärks-

sammas. Fiskare bör, som skett inom projektet Save the North Sea, kunna lämna det avfall de fått i sina fiskeredskap avgiftsfritt i hamn. Ett sådant system kan uppmuntra fiskebåtar att forsla skräpet till hamn i stället för att låta det gå tillbaka i havet. Vi måste börja se problemet med marint skräp som en gemensam EU-angelägenhet eftersom skräpet genereras i ett land men drabbar ett annat. Regeringen bör verka för att det inom EU tas fram ett gemensamt program för rena kuster.

I samband med partsmötet inom konventionen om biologisk mångfald hösten 2010 togs viktiga steg mot IPBES (Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services). Detta är ett forskarsamarbete inom området. Ett motsvarande samarbete på området grön ekonomi skulle vara av stort värde. Sverige bör vara drivande för dessa frågor i EU.

Detta innebär att Socialdemokraterna anser att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2013/14:U11 (S) yrkandena 14 och 15.

2. Vissa jordbrukspolitiska och miljöpolitiska frågor m.m. (MP)

Kew Nordqvist (MP) anför:

EU:s jordbrukspolitik är, trots en del reformer, omodern och bygger i stor utsträckning på målformuleringar från efterkrigstiden. Den upprätthåller en ohållbar produktion, baserad på billig olja och brutna kretslopp, som ställer till miljöproblem och sociala problem både inom och utanför EU. Den påskyndar en övergång till industrijordbruk på bekostnad av en utarmning av både den biologiska mångfalden och landsbygden. Jordbrukspolitiken blåser upp en miljöbubbla som riskerar att lämna en skuld till våra barn och fattiga länder. Vi vill i stället se en jordbrukspolitik som ger mer miljönytta och en bättre framtid. Maten ska vara fri från gifter och skadliga tillsatser. EU-länderna behöver ställa om till ett modernt, ekologiskt jordbruk som producerar god, nyttig och säker mat. Detta kräver en minskning av stödet till det konventionella jordbruket, vilket är beroende av konstgödning och kemiska bekämpningsmedel som orsakar övergödning och sprider miljögifter. Vi vill också höja kvaliteten på djurhållningen inom EU.

Miljöpartiet anser vidare att regeringen ska arbeta för att på sikt nå 100 procent ekologisk matproduktion i EU. Därför vill vi att EU:s jordbruksstöd stöder ekologiskt jordbruk och därmed betalar för de miljövinster som detta jordbruk bidrar till.

När det gäller klimatet krävs bindande mål för minskade utsläpp av växthusgaser. I EU, precis som i Sverige, görs detta bäst genom att införa ett klimatpolitiskt ramverk med en stabil och långsiktig klimatpolitik med tydliga spelregler. Ett klimatpolitiskt ramverk innebär att all EU:s politik måste följa de mål som EU sätter för minskade utsläpp av växthusgaser. Ramverket ska sätta successiva mål för EU:s minskade utsläpp så att utsläppen är nära noll 2050. Miljöpartiet anser att målet till 2030 ska vara att

minska utsläppen med 60 procent inom EU, jämfört med 1990 års nivåer. Ramverket ska innehålla bindande utsläppstak, tydliga regler och en oberoende kontroll.

Detta innebär att Miljöpartiet anser att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2013/14:U13 (MP) yrkandena 4–6.

3. Vissa jordbrukspolitiska och miljöpolitiska frågor m.m. (SD)

Josef Fransson (SD) anför:

Den gemensamma jordbrukspolitiken är ett av de områden där i stort sett all kompetens är överförd till EU. Detta gör att den gemensamma jordbrukspolitiken får karaktären av en icke ändamålsenligt övergripande lösning som är gjord främst för att passa jordbrukare på kontinenten i allmänhet och franska förhållanden i synnerhet. Den gemensamma jordbrukspolitiken innebär inte bara att Sverige betalar stora summor till utländska intressen utan även att vi skapar ett importberoende som lamslår vår egen livsmedelsproduktion. Med de långa komplicerade distributionskedjorna försvinner kontrollmöjligheter och spårningen blir svår. Vidare förlorar Sverige möjligheten att anpassa lagstiftningen och stödet till det svårt eftersatta svenska jordbruket. Sedan EU-inträdet har Sveriges jordbrukssektor minskat kontinuerligt. Det är därför Sverigedemokraternas mening att regeringen ska verka för att avskaffa den gemensamma jordbrukspolitiken.

Vi är i grunden positiva till frihandel och anser att Sverige inom såväl EU som i internationella forum, som WTO, ska verka för en öppen och fri handel och för att motverka protektionism. Vi instämmer även i uppfattningen att ökad handel ger ökad tillväxt som i sin tur skapar bättre ekonomiska förutsättningar för länder och deras medborgare. Liksom tidigare sluter vi även upp bakom uppfattningen att frihandel kan vara en starkt välståndsskapande kraft för såväl fattiga som mer utvecklade länder. Att värna principen om frihandel är därför både ett globalt och ett svenskt intresse. Sverigedemokraterna anser att exportbidragen, som är direkt skadliga för utvecklingsländernas självförsörjningsgrad, bör avskaffas.

Sverigedemokraterna motsätter sig större delen av EU:s externa fiskeripolitik. Vi ifrågasätter kostnadseffektiviteten i framför allt fiskeavtalen och ser helst att avtalen inte förlängs när det gäller utvecklingsländerna. Man använder fiskeripolitiken och pengar från den svenska medlemsavgiften, där vi är stora nettobetalarare, för att upprätthålla en fiskeflotta i främst Spanien och Portugal. Länder vars fiskeflotta borde ha anpassats till hållbara fiskerivåer vid det här laget. Vi anser även att EU:s fiskeavtal över huvud taget inte går att förena med en hållbar utvecklingspolitik. EU:s fiskeflotta är dåligt kontrollerad och undergräver utvecklingsländernas möjligheter att utveckla lokalt fiske, möjligheter till arbetstillfällen och att försörja sin egen befolkning med fisk. Sverigedemokraterna menar därför att regeringen ska verka för att avskaffa EU:s externa fiskeripolitik.

När det gäller det klimat- och energipolitiska ramverket är det för Sverigedemokraterna en central uppfattning att eventuella bindande mål för att minska utsläppen av växthusgaser inte får äventyra vare sig de enskilda nationernas eller hushållens ekonomi. Det är nödvändigt att åtaganden inom EU i stället kopplas till ansträngningar att komma fram till bindande mål på global nivå. Vi anser det vara av största vikt att konkurrenskraften för såväl den svenska som den europeiska industrin inte försämras i den utsträckningen att koldioxidgenererande produktion flyttas till länder med en mindre ambitiös klimatpolitik (s.k. koldioxidläckage), till länder med andra miljöhänsyn eller till länder där arbetsrätt och mänskliga rättigheter åsidosätts. Mot bakgrund av att koldioxidutsläppen ökar markant på andra håll i vår omvärld anser vi att det bör göras en djupare konsekvensanalys av att en ambitiös klimatpolitik ensidigt förs i en begränsad del av världen. EU står trots allt bara för runt 10 procent av världens utsläpp. I resten av världen ökar utsläppen med motsvarande ett helt EU på mindre än fem år. Sverigedemokraterna tycker därmed att regeringen i förhandlingarna om den klimat- och energipolitiska ramen ska verka för att medlemsstaternas åtaganden ska kunna justeras till faktiska internationella avtal som omfattar alla världens stora utsläppare som Kina, USA, Indien, Ryssland och Japan.

EU kan mycket väl ta en ledande roll i det internationella samarbetet gällande utsläpp av växthusgaser. Att EU ska gå före och ställa markant hårdare krav på medlemsstaternas industri i förhållande till den globala marknaden ser vi dock som långsiktigt ohållbart. Sverigedemokraterna vänder sig således mot att Sverige och EU ensidigt beslutar om väsentligt större utsläppsminskningar av klimatgaser än vad som nås i internationella avtal. Europa är i det stora hela inte någon signifikant aktör, och även om Europas länder skulle nå nollutsläpp är den reella effekten på de globala utsläppen högst begränsad.

Sverigedemokraterna har sedan tidigare angett att vi tycker att markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (landuse, land-use change and forestry, LULUCF) ska ingå i medlemsstaternas mål om utsläpp av klimatgaser. Dock ser vi det som märkligt om medlemsstaterna efter förhandlingar endast kan tillgodoräkna sig nya förändringar av markanvändningen. Utgångspunkten måste givetvis vara att fastställa nationernas faktiska nettoutsläpp med markanvändningen inkluderad och sedan utgå ifrån dessa nya siffror i samtliga beräkningar.

Detta innebär att Sverigedemokraterna anser att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2013/14:U12 (SD) yrkandena 15, 33–35, 37 och 39.

Särskilt yttrande

Vissa jordbrukspolitiska och miljöpolitiska frågor m.m. (V)

Jens Holm (V) anför:

Vänsterpartiet har inte lämnat någon avvikande mening i detta ärende, men vill med detta särskilda yttrande redovisa sin syn på den inriktning som Sveriges arbete inom EU borde ha haft under 2013, vad gäller miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde.

Vi anser att Sverige skulle ha kunnat spela en mycket mer aktiv roll inom EU under 2013. Detta är nödvändigt både för att driva på unionens gemensamma politik och för att se till att Sverige och andra medlemsländer ska kunna gå före och ha en mer ambitiös politik på nationell nivå. Vi noterar att antalet gånger regeringen röstat nej i EU:s ministerråd i fjol gick ned till endast fyra stycken och att regeringen aldrig under de snart åtta åren man haft ansvaret för EU-politiken tagit rättslig strid i EU-domstolen mot EU för att vi ska kunna ha högre ambitionsnivåer än vad EU föreskriver.

Vi framhåller tre områden där vi särskilt tycker att Sverige borde ha bidragit till en mer progressiv EU-politik: klimat och energi, jordbruk och fiske.

Klimat och energi

Det svenska agerandet inför EU:s klimat- och energimål till 2030 innebar ännu en missad möjlighet för Sverige att verka för att EU ska föra en mer ambitiös klimat- och energipolitik. Regeringen har spelat en passiv roll och när man till slut presenterade den svenska positionen innebar det inte någon ambitionshöjning av EU-förslaget. Regeringens främsta bidrag var att EU-länderna skulle kunna göra stora uppköp av billiga och osäkra utsläppskrediter i andra länder. Att köpa utsläppskrediter kommer inte leda till omställning i vare sig Europa eller Sverige. Vi delar EU-kommissionens analys att politiskt uppsatta målsättningar ska göras helt och hållet inhemskt, utan uppköp av internationella krediter med oklar klimat- och miljönytta. Det är också en stor besvikelse att regeringen inte lade fram konkreta och ambitiösare mål för förnybar energi och energieffektivisering.

Europa behöver länder som går före och tar klimatansvar. Därför har Vänsterpartiet föreslagit följande mål: EU ska ha nollutsläpp senast 2050, och all energiproduktion ska då vara förnybar. Till 2030 vill Vänsterpartiet att utsläppen av växthusgaser ska minska med minst 60 procent jämfört med 1990 och att minskningarna ska göras inom Europa. Energiproduktionen ska 2030 bestå av minst 45 procent förnybar energi. Och vi vill ålägga alla verksamheter att energieffektivisera sin verksamhet med 40 procent. Vänsterpartiet har också föreslagit en grundläggande reform av EU:s handelssystem med utsläppsrätter, EU ETS. Vänsterpartiet ser också att det

behövs kompletterande åtgärder på EU-nivå och det nationella planet för att minska utsläppen från t.ex. transportsektorn och jordbrukssektorn, och vi skulle önska att regeringen har tydligare förslag på området.

Vidare oroas Vänsterpartiet av EU:s agerande mot det svenska elcertifikatssystemet. Under 2012 och 2013 har EU-domstolen granskat elcertifikatssystemet för förnybar energi. I början av 2014 beslutade EU-domstolens generaladvokat (Mål C 573/12) att det svenska systemet med elcertifikat för förnybar el strider mot EU:s princip om fri rörlighet för varor och tjänster. Om svenska företag har rätt till elcertifikat måste andra europeiska företag också ha det, i det här fallet ett åländskt företag. Om generaladvokatens beslut skulle gå igenom i den högsta instansen, EU-domstolen, skulle det sannolikt få helt förödande konsekvenser för vårt elcertifikatssystem och därmed utbyggnaden av den viktiga förnybara energin. Här anser vi att regeringen måste göra allt den kan för att försvara elcertifikatssystemet, som varit ett mycket framgångsrikt medel i utbyggnaden av den förnybara energin.

Jordbruk

Rådets förslag till förändring av de fyra grundförordningarna i den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) blev inte den omfattande reform som många hade hoppats på. Den svenska regeringen har drivit på för en grundläggande reform med ökad transparens, mer miljönytta, krav på djurvälstånd och minskade subventioner, för att ta några viktiga exempel. Men det svenska avtrycket i den överenskommelse som till slut gick igenom var dess värre minimalt.

Det går inte att komma ifrån att huvuddragen i den framtida gemensamma jordbrukspolitiken kommer att leda till att det mesta blir kvar som förr: en gammalmodig subventionspolitik som inte stimulerar ett modernt hållbart jordbruk. Fusk och misshushållning av gemensamma medel riskerar tyvärr att fortsätta eftersom det inte lagts fram tillräckligt bra förslag på åtgärder avseende bättre uppföljning och sanktioner. Stora, redan välbeställda bidragstagare kommer att kunna fortsätta att kamma hem stora subventioner på bekostnad av småbrukare. Den s.k. krisreserven på många miljarder kronor kommer att innebära utbetalningar till ineffektiva och miljöbelastande jordbruksföretag som egentligen borde ställa om sin verksamhet och producera det som Europas konsumenter vill ha, inte vad man får bidrag för.

Fiskeripolitik

Överenskommelsen om ny fiskeripolitik blev ett litet men otillräckligt steg framåt. I och med den nya fiskeripolitiken kommer stora delar av de grundläggande systemfelen att finnas kvar inom EU:s fiske: överfiske, stora negativa miljökonsekvenser och miljarder i skadliga subventioner.

Vänsterpartiet anser att själva målet för EU:s fiskeripolitik måste ändras och bli tydligare i fråga om hållbara ekosystem och att fiskebeståndet aldrig får äventyras samt att detta ska genomsyra fiskeripolitiken på alla nivåer. Miljö- och hållbarhetsmålet måste vara överordnat alla andra målsättningar i fiskeripolitiken. Det måste också bli tydligare hur EU:s målsättningar ska implementeras. Sanktioner mot dem som bryter mot politiken måste också förtydligas.

EU:s subventioner till fiskeindustrin borde avvecklas. För perioden 2007–2013 har EU avsatt ungefär 40 miljarder kronor till subventioner inom ramen för Europeiska fiskerifonden (EFF). Endast målinriktade stöd med tydliga miljövinster ska finnas kvar. Vi vill ha förvaltningsplaner för alla arter, välkomnar förbudet mot utkast, motsätter oss kommissionens strategi för mer vattenbruk och vill att EU:s s.k. fiskepartnersavtal med utvecklingsländer ska omvandlas till utvecklingsprojekt för att utveckla lokalt hållbart fiske.